

Geen dienstplicht voor Iraanse homoseksuelen

‘Wie het niet van de daken schreeuwt kan hier best leven als homoseksuelen’

In Iran staat de doodstraf op sodomie tussen homoseksuelen. Maar wie verklaart homoseksuelen te zijn, heeft geen wet overtreden, zegt Nobelprijswinnares Shirin Ebadi.

Door onze correspondent THOMAS ERDBRINK

TEHERAN, 16 MAART. Groepjes jonge mannen dringen rond kleurige foto's aan de wanden van de Etamadgalerie in de Iraanse hoofdstad Teheran. Ze staren naar beelden van een Gay Parade in Frankrijk. Een homo met een verenmasker en net niet ontblote tepels kijkt geil in de lens. „Mijn werk is op de grens, maar het kan net in Iran”, zegt kunstenaar Amin Asli.

Minister Verdonk (Integratie) staat onder zware druk van de Tweede Kamer wegens haar besluit om tien homo's terug te sturen naar Iran. Begin volgende maand moet ze goedkeuring van de Kamer krijgen. Volgens de vluchtelingen, het Nederlandse COC en Human Rights Watch lopen de mannen het gevaar te

worden geëxecuteerd wegens hun seksuele overtuiging. Het komende besluit zal een juridisch precedent scheppen voor andere vervolgte homoseksuelen die naar Nederland willen vluchten.

Hoe veilig is Iran voor homo's? Volgens de Iraanse Nobelprijswinnares Shirin Ebadi kunnen homo's uit Nederland terugkeren. „Als ik naar de Iraanse wet kijk kan dat. Tenminste, als niet in Iran door een rechtbank is vastgesteld dat ze geslachtsgemeenschap hebben gehad. Is dat niet het geval, dan kunnen ze veilig terug. Zelfs als ze in Nederland hebben verklaard homoseksuelen te zijn”, zegt Ebadi in een interview. „Ze hebben immers geen wet overtreden in Iran.”

In de Iraanse wet staat de doodstraf op sodomie tussen homo's, ook al is het vrijwillig. Mensenrechtenadvocate Ebadi zegt dat het gaat om de vaststelling of er sprake is geweest van geslachtsgemeenschap. „Daar zijn ten minste vier getuigen voor nodig. Dat is héél moeilijk te bewijzen”, zegt Ebadi. Het hebben van een afwijkende seksuele voorkeur is in Iran geen strafbaar feit.

Ebadi kent geen gevallen waarin ho-

moseksuelen zijn opgehangen nadat bewezen was dat ze vrijwillige seks hadden gehad. „Ik ben nog nooit als advocaat opgetreden voor homoseksuelen. Er zijn rapporten van mensenrechtenorganisaties over executies. Vaak is verkrachting dan de hoofdaanklacht. Maar ik weet niet of er sinds de islamitische revolutie homo's zijn opgehangen puur wegens vrijwillige geslachtsgemeenschap. Wel zijn er mensen opgehangen voor anale verkrachting.”

De galerie in Teheran is een wereld verwijderd van de Nederlandse zorgen. „Ik heb nog nooit problemen gehad met de autoriteiten”, zegt Akbar (27). „Soms valt de politie binnen bij een geheim feestje, maar dat gebeurt bij hetero's

ook. Sterker nog, wij hebben minder problemen dan zij want er zijn bij ons geen meisjes”, zegt Akbar. Gemengde feestjes zijn in Iran officieel verboden, maar worden overal gehouden. „Ons kunnen ze dan weinig maken; wij zijn immers alleen met jongens”, voegt hij er met een glimlach aan toe.

„Sterker nog, wegens mijn homoseksualiteit hoefde ik niet de tweejarige dienstplicht te vervullen.” Hij geeft een knipoog naar een jongen naast hem. „Ik ook niet”, antwoordt deze. Volgens de Iraanse wet zijn homo's gevrijwaard van militaire dienst. Ze kunnen naar een arts gaan om vast te laten stellen dat ze homoseksuelen zijn, zonder opgepakt te worden door de autoriteiten.

Wie in Iran homoseksuelen is, en dus vrijgesteld van dienstplicht, moet dat bewijzen. Dr. Fereydoon Merrabi heeft de afgelopen 30 jaar duizenden homo's voor dienstplicht afgekeurd. De onafhankelijke, in Groot-Brittannië opgeleide sekstherapeut schat dat er ruim een miljoen homo's in Iran zijn. „Gemiddeld is 1,5 procent van de bevolking homoseksuelen. Dat is een feit in alle landen, dus ook bij ons in Iran”, zegt hij in zijn kamer in het Mehregan-ziekenhuis in Teheran.

Homoseksueel gedrag in Iran wordt in drie groepen onderverdeeld. De eerste groep, de avonturiers, zijn mensen die experimenteren met seks. Zij kunnen hun gedrag veranderen. De tweede

groep is biseksueel. „Mensen met een keuze”, zoals Merrabi ze omschrijft. Dan zijn er de echte homoseksuelen; mannen die alleen op mannen vallen, vrouwen die alleen op vrouwen verliefd worden. „De gangbare opvatting binnen de overheid is dat deze mensen een medisch probleem hebben waar ze niet schuldig aan zijn. Als ik dat vaststel stuur ik ze door naar een controlecentrum van de overheid. Daar hebben psychologische tests plaats, interpretaties van tekeningen enzovoorts. Meestal nemen ze mijn advies over. Daarna hoeven ze niet in dienst en worden niet gestraft voor hun seksuele voorkeur”, zegt hij. Er is ook geen verplichte psychiatrische vervolghandeling. „Ze zijn vrij om te gaan en staan waar ze willen.” Voor transsexualen bestaat de mogelijkheid legaal van geslacht te veranderen.

Merrabi, die homo's uit het hele land behandelt, kent verschillende paren die samenwonen in grote steden. „Er zijn bijeenkomsten, ze hebben vaste groepen”, zegt hij. „Niet heel openlijk, maar het kan. Men doet het gewoon.” Maar het leven voor homoseksuelen in arme

stadswijken, dorpjes of kleinere steden is een stuk zwaarder dan in de grote steden. „Die mensen hebben dagelijks te maken met tradities. Ze worden gezien als kwaadaardig”, zegt hij. Vaak krijgen ze geen werk en worden ze verstoten door hun familie. Er zijn geen instanties om hen op te vangen. „Ze hebben vaak een echt ellendig leven. Dat is zeer triest. Sommigen zijn doodongelukkig”, zegt Merrabi die veel toespraken geeft over homoseksualiteit. Soms zelfs voor ultraconservatieve instanties zoals de Revolutaire Garde. „Ze zijn onschuldig, je kan iemand niet straffen voor wat in ze zit, vertel ik dan.”

Merrabi betwijfelt dat er iets zal gebeuren als Iraanse homo's uit Nederland teruggaan. „Wie het niet van de daken schreeuwt, kan hier best leven als homoseksuelen”, zegt Merrabi. Hij kent geen gevallen van executies puur wegens homoseksualiteit.

Er is nog veel te verbeteren is aan de positie van homoseksuelen, aldus Merrabi. „We zijn er nog lang niet. We zouden in de wet moeten vastleggen dat homoseksuelen rechten hebben. Nu leven ze in een schemerwereld. Toch denk ik dat homoseksuelen in Iran er beter aan toe zijn dan in omliggende landen.”